Z B I O R druków procesowych z XVIII. i XIX. w.

Tom II.

Nr. 1.	Elsner i Wisogierdowie r.1782.	szt. 1.
" 2.	Froelichowie r.1799.	" 3.
" 3.	Goldynga r. 1765.	" 2.
" 4.	Grabowski i Siebeń etc r,1799.	" 1.
" 5.	Grabowscy r. 1799.	" 2.
" 6.	de Grothuz i Piotr Książę kurlandz.r.1779	" 1.
" 7.	Grużyński i Podberescy r. 1799.	" 3.
" 8.	Haudring i Klüchzner r. 1779.	" 3.
" 9.	Haudringowie i Platerowie r. 1780.	" 2.
" 10.	Janowicz i Chodakowscy r. 1799.	" 1.
" 11.	Izraelowicz i Radowicki r. 1799.	" 2.
" 12.	Hryniewicz r. 1774.	" 1.
" 13.	Jezuici toruń. i Magistrat toruń. r. 1724.	" 3.
" 14.	Jasna Góra i Kłobuck r. 1790.	" 2.
" 15.	Jocz i Downarowicz r. 1800.	" 1.
" 16.	Kaczanowska i Brzozowski 1799.	" 1.
" 17.	Kalenkiewicz r. 1760.	" 1.

0

S P R A W A

Urodzonych Gerharda, Jerzego Komornika, Karola y Zygmunta Pułkownikow Haudringow.

PRZECIWKO UUr. Tadeuszowi Billewiczowi Ciwunowi Euragolickiemu y Corce iego Angeli, Janowi, Ludwikowi y Tadeuszowi Platerom Starościcom Sobockim, Fabianowi Platerowi, y Leonardowi Bystramowi.

JSTOTA SPRAWY.

1mo. Względem deklarowania nieprzyzwoitey Akcyi Strony przeciwney, przeciwko Dokumentom y Dekretowi podniesioney.

2do. O rozciągnienie Kar za nieprzyzwoite teyże Sprawy podniesienie, y o powrocenie Expens.

3tio. O wskazanie Kar osobnych za gwałty przy Exekucyi Dekretu Kommissyi Seymowey, przez Urząd Kraiowy Kurlandski czynioney, popełnione, iako też za zaboystwo Woźnego Juryzdykcyi Xiążęcey Kurlandskiey, a zgoła y za inne zaboie Ludzi trzech, Karety Podkomorzego Zelburskiego z Urzędu na Exekucyą zieżdżaiącego przestrzelenie, Ludzi służących, y samych UUr. Haudringow poranienie.

UR. niegdy Magnus Ernest à Budberk Rotmistrz Semigalski, Dobr Sussei y Bałtmoyży w Xięstwie Kurlandskim leżących Dziedzic, tudzież Dobr Oknisty w Powiecie Wiłkomirskim sytuowanych Possessor, z Emerencyanną z Plettemberkow spłodził Dzieci:

1. Leonarda - - - - { Sterilem.

2. Wilhelma Fryder. - { Sterilem.

3. Dorotę Ur. Kieyzerlinga Zonę - - - - - { Sterilem.

4. Annę Ur. Gierharda Haudringa Podkom: Zelburskiego Zonę, z ktorych - { Magnus, Gierhard, Jerzy, Karol, Zygmunt } Powodowie.

5. Zofią Ur. Alexandra Platera Zonę, z ktorych - {
   - Emerencya Ur. Platera Starosty Sobockiego Zona, z ktorych - - - { Jan, Ludwik, Tadeusz } zgodzeni
   - Amelia Ur. Bilewicza Zona, od ktorych - { Angela. } zgodzona

6. Eleonorę Ur. Fabiana Platera Zonę - - - - { Sterilem.

7. Benignę Ur. Bystrama Zonę, z ktorych - - { Leonard.

8. Ewę Amelię w Panieństwie zmarłą.

Namie-

Namieniony Ur. Magnus Ernest Budberk Rotmistrz Semigalski, w Roku 1728. dnia 24. Pazdziernika w Okniście uczynił Testament, z rozporządzeniem y Działem swey Substancyi między pozostałych Synow, z oznaczeniem dla każdey Corki Posagu po dwa Tysiące Talerow, z wyraźnym, w tymże Dziale Testamentowym, Warunkiem „Iż gdyby Linia męska Synow iego sterili-„ter wymarła, tedy Dziedzictwo Dobr starsza z Corek obeymo-„wać miała, nie inaczey iednak, tylko za odłożeniem każdey Sio-„strze porcyi przyzwoitey, z szacunku Dobr według taxy wynika-„iącego.” *Leg. ten Testament, & Producitur w Oryginale po Niemiecku y w Kopii legalizowaney.* - - - Nro. 1mo.

Takowe zaś rozporządzenie Testamentowe na mocy Prawa Kurlandskiego *Tit: de Successoribus* §. 161. 162. & 169. tak względem dziedziczenia Dobr przez starszą Corkę, iako y we wszystkim, nieporuszone być powinno.

W czasie następnym, Dorota naystarsza Corka, za Ur. niegdy Kieyzerlingiem będąca, steriliter umarła; Więc podług namienionego Testamentu y rozporządzenia Prawa mieyscowego, pierwsze mieysce do dziedziczenia Dobr przed innemi Siostrami młodszemi, in eventu wygaśnięcia Linii męskiey Budberkowskiey, otrzymała Ur. Anna Haudringowa Matka Aktorow teraźnieyszych UUr. Haudringow.

Jakoż ten eventus zgaśnięcia Linii Męskiey Budberkowskiey w obydwoch Braciach, Leonardzie y Wilhelmie Budberkach, w czasie dopełnił się: więc Prawem Testamentu y Prawem mieyscowym publicznym, Dziedzictwo Dobr oparło się w Osobie Anny Haudryngowy Podkomorzyny Zelburskiey, y w Linii rodzeństwa od niey idącego, to iest teraźnieyszych Aktorow, UUr. Haudringow.

Niżeli zaś nastąpiły Fata sterilia namienionych UUr. Leonarda y Wilhelma Budberkow, uczyniona była między niemi a Siostrami dwiema Eleonorą y Ewą Tranzakcya, pod Datą w Okniście dnia 4. Marca 1748. w Assystencyi Przyiacioł, mocą ktorey: Dobra Sussey w Xięstwie Kurlandskim, Oknista w W. Xięstwie Litewskim, dostały się starszemu Bratu Leonardowi, a on na wzaiem obowiązał się długi wszystkie z Dobr znieść, y Siostrom namienionym dwiema Posagi wypłacić po dwa Tysiące Talerow, Bratu zaś młodszemu Wilhelmowi trzy Tysiące Talerow wyliczyć in satisfactionem hæreditatis, a Dobra Bałtense przy Possessyi Matki dla Brata młodszego zostały.

W takową Tranzakcyą UUr. Haudringowie nie wchodzili. *Leg. ta Tranzakcya* - - - - - Nro. 2do.

Lecz ta Tranzakcya Roku 1748. nie była skutkowana między Stronami; Owszem następna Roku 1752. zgaszona została: W tym bowiem Roku 1752. pod Datą w Bałtense dnia 18. Lipca spisane były Punkta w porządku zawarcia in forma Tranzakcyi przedażnych między Matką niegdy Ur. Anną Emerencyą z Plettemberkow Budberkową y Dziećmi iey, iako to Synami Leonardem y Wilhelmem, tudzież Corkami: mocą ktorey Punktacyi

1mo. Dobra Sussei miały być przedane UUr. Gottardowi Bystramowi y Benignie z Budberkow Małżonkom, a to za Summę trzydzieści y trzy Tysiące Złotych Albertyńskich, wyraźnie y całkiem na opłacenie długow Budberkowskich destynowaną. Ktorą Summę y długi w takieyże kwocie trzydzieści y trzy Tysiące Złł: Albert: wynoszące, y w teyże Punktacyi specificè wylikwidowane,

namie-

namienieni UUr. Bystramowie, evincendo Sukcessorow wszystkich Budberkowskich, wypłacić mieli na S. Jan w Roku 1753. y Kwity z wypłaconych długow pozyskać, a to pod zaręką dwoch Tysięcy Talerow.

2do. Dobra Oknista* w 24. Tysiącach Złł: Albert: dostały się Leonardowi Budberkowi, z kondycyą wypłacenia Wilhelmowi Budberkowi Prowizyi od Summy trzech Tysięcy Taler: y z warunkiem, iż gdyby Leonard Budberk, niżeli Dobra te byłyby wykupione, bezpotomnie umarł, tedy Ur. Annie Haudringowy Matce Aktorow do Possesyi tych Dobr bliższość przyznana, z kondycyą wypłacenia Zonie pozostałey Leonarda Budberka dwoch Tysięcy Talerow.

3tio. Dobra Bałtense miały się dostać Ur. Fabianowi Platerowi y Eleonorze Małżonkom, w Summie ośmnastu Tysięcy Złot: Albert: z kondycyą także wypłacenia długow tamże wyrażonych.

Y w takich kondycyach miały nastąpić Tranzakcye Rezygnacyine Dziedzictwa in forma. *Leg. te Punkta* - Nro. 3tio.

Naprzeciw tey Punktacyi Zamanifestował się Ur. Wilhelm Budberk, że mu z Dziedzictwa Dobr Oyczystych nic nie dano, że Rewersa od niego powymagano, a Oblig tylko nieiakiś dano. *Leg. w Grodzie Wiłkomirskim dnia 7. Februarii* 1753. Nro. 4to.

W tymże Roku 1753. in Aprili umiera bezpotomnie Leonard Budberk, maiący Oknisty Dobr Possessyą z owey Punktacyi 1752.

Ur. zatym Anna Haudringowa Matka Aktorow, używa Prawa swego z namienioney Tranzakcyi, dozwalaiącey dla niey Possessyi Oknisty, z kondycyą wypłacenia dwoch Tysięcy Talerow Wdowie Leonarda Budberka pozostałey. Dozwala teyże Leonardowy Budberkowy Possessyi Oknisty do Swięta S. Jerzego, y Summę na tym Terminie wypłacić przyrzekła. Na co List producitur od namienioney Leonardowy Budberkowy, do rzeczoney Ur. Haudringowy pisany dnia 12. Maia 1753. - - - Nro. 5to.

Nakoniec obwieszcza, Listem podług Prawa, namienioną Ur. *primo voto* Leonardową Budberkową, *secundo voto* Bokumową do odebrania na Terminie Summy dwoch Tysięcy Talerow. *Producitur ten List z przyznaniem Woźnego dnia* 20. *Xbris* 1753. Nro. 6to. Y wypłaca Summę namienioną dwa Tysiące Taler:, rzeczoney Ur. Bokumowy. *Na co dowod* z Kwitu dawniey w Roku 1754. zeznanego Nro. 7mo. y z Korroboracyi iego *dnia* 29. *Maia* 1766. z *Produktem Kommissyi* - - - - Nro. eodem 7mo.

W tym czasie obięcia Oknisty przez Ur. Haudringową, sprzykrzył sobie Ur. Fabian Plater Matkę Zony swoiey Ur. Emerencyą Budberkową w Dobrach Bałtense mieszkaiącą, w ktorych Dobrach podług Punktacyi Roku 1752. zachowała sobie pomieszkanie, y wolne rządzenie, owoż w takim razie Matka ruszona z Dobr Bełtense naprzeciw Punktacyi przez Fabiana Platera Zięcia swego, uczyniła odezwę do Corki swoiey Ur. Haudringowy, aby w Oknistach dozwoliła iey pomieszkania dożywotniego. *Na co Producitur* List teyże Ur. Budberkowy do Corki swoiey pisany *Dnia* 17. *Junii* 1753. - - - - - - - - - Nro. 8vo.

Drugi List Ur. Bokuma iako Assystenta czyli Kuratora Ur. Haudringowy, do teyże Ur. Haudringowy pisany, z perswazyą, aby Tranzakcyą dla Matki podpisała, z wyrazem, że to tylko do żywota; a po śmierci Matki y Prawo na Oknistę, y Bałtensę y Sussei Dobra wracaią się do niey y Dzieci iey, podług Prawa natury. *Leg. List dnia* 27. *Maia*. 1754. także z Produktem Sądu Nro. 9no.

Wszelako, pomimo tych przyrzeczeń y umowy, poddane zostało Pismo podstępne, za staraniem się Ur. Fabiana Platera pragnącego y Oknistę ogarnąć, na pokrzywdzenie Ur. Haudringowy y iey Dzieci dążące, z wyrzeczeniem się Prawa do Oknisty. *Ponitur die* 27. *Maji* 1754. - - - - Nro. 10mo.

Naprzeciw ktoremu zrzeczeniu się zaniesiona Skarga do Akt publicznych Zelburskich, przez też Ur. Haudringowę Matkę Aktorow, iako w słabości w ow czas będącą, przez List do Kancellaryi pisany. *Producitur die* 30. *Junii eodem Anno* 1754. Nro. 11mo.

Z mocy ktorego Listu, Process czyli Manifest Roku y dnia tegoż o nieważność zrzeczenia się y wyrazow iego, iako Niewieście Prawa nieznaiącey, podstępnie poddanych. - *Nro*: 12*mo*

W następnym czasie, to iest: Roku 1756. po zaszłey śmierci Ur. Anny Budberkowy Babki teraźnieyszych Aktorow, y po ustałym Jey dożywotnim dzierżeniu w Okniscie, UUr. Haudryngowie Aktorowie na mocy Prawa sobie służącego, y z głowy Matki na nich spadłego, Intromittowali się Urzędownie. *Na co Dowd*: z Akt Grodzkich Wiłkomirskich przyznaney Jntromissyi, *Dnia* 22. *Xbris* 1756. - - - - - - - - *Nro*. 13*tio*.

A niżeli ta Jntromissya nastąpiła, UUr. Fabian Plater y Eleonora Małżonkowie, iako w bliskości Oknisty mięszkaiący, skoro tylko Ur. niegdy Budberkowa umarła, viâ facti naiechali, rzeczy wszystkie, Mobila, Kleynoty y Szkatułę z Papierami y Pieniędzmi zabrali. Co poźnieysze Manifesta, Skargi y Dowody zaświadczą.

UUr. zatym Haudringowie tak obiąwszy legitimè namienione Dobra Okniste, postąpili ie w Possessyą, y do spokoynego rządzenia dali Ur. Wilhelmowi Budberkowi Wuiowi swemu za prozbą iego, ktorego gdy Ur. Fabian Plater y z innemi społecznikami usiłował, naiechawszy Oknistę y wypędzić y wyzuć z Possessyi, pisał List do UUr. Haudringow Siestrzeńcow swych, z wyrażeniem, że nietylko Dobra Bałtense y Sussei nieprawnie UUr. Plater y Bystram dzierżą, ale nawet z Oknisty wyzuć go, y wraz UUr. Haudringow Siestrzeńcow usiłuią, aby mu przeto pomocą byli, wzywa. *Leg: Dnia* 14. *Januarii* 1757. z Produktem Sądowym. *Nro*: 14.

Ocalili się więc UUr. Haudringowie za poprzedzaiącą satysfakcyą, y dopełnieniem kondycyi w wyliczeniu dla Zony Leonarda Budberka Tal: dwoch Tysięcy, przy Possessyi Oknisty z mocy wyżey namienioney Punktacyi 1752. Matce ich, a potym im po śmierci Matki y po dopełnieniu namienioney kondycyi należącey się.

UUr. zaś Bystramowie Małżonkowie Dziedzictwo Dobr Sussei, a UUr. Fabian Plater y Eleonora Małżonkowie takież Dziedzictwo Dobr Bałtense z Punktacyi namienioney 1752. mieć maiący, nie dopełniaią kondycyi, nie opłacaią Długow przekazanych na Terminie, nie zyskuią Kwitow, ani Obligow Budberkowskich nie powracaią; nie następuią zatym in forma Tranzakcye Hæreditatis, iakie nastąpić miały z mocy teyże Punktacyi. Bez żadnego więc Prawa, y tylko intrusivè dzierżenie Dobr namienionych Sussei y Bałtense przywłaszczali sobie z krzywdą drugich wspoł Konsukcesorow.

Owszem tym się nie kontentuiąc, zbieraią ludzi, y napadaiąc gwałtownie na Possessyą Dobr Oknisty, wyzuć UUr. Haudringow y Wuia ich Ur. Wilhelma Budberka usiłuią. A będąc odparci, podnoszą Sprawę do Trybunału W. X. Lit: iakoby o gwałt uczyniony przez UUr. Haudringow, y tam w czasie Dylacyinych Tygodni

godni

godni nieprawnie otrzymuią Kondemnatę, *Roku* 1760. *Dnia* 29. *Augusti* - - - - - - - - *Nro.* 15*to*.

A z wyniesionych potym nawzaiem Załob od UUr. Haudringow, gdy Sprawa ta w Kategoryach Juris & facti, dla wielości innych, sądzona być nie mogła, na zapisaney tyko Remissie do Kadencyi Wileńskiey przyszłego Trybunału oparła się. *Producitur Dnia* 22. *Augusti* 1761. - - - - - - - *Nro* 16*to*.

W tym czasie Ur. Wilhelm Budberk będąc iednym z męskiey Linii Budberkowskiey całey Substancyi Dziedzicem, instituit pro Hæredibus Dobr swych wszystkich, UUr. Haudringow Siestrzeńcow swych. *Legatur Testament Dnia* 29. *Marca* 1763. *Nro:* 17*mo*. Y sam po tey Dyspozycyi umarł.

W czasie następnym Strona przeciwna chcąc burzyć ten Testament, zadała w swych skargach, iakoby Ur. Wilhelm Budberk nie był sanæ mentis.

Na oddalenie czego, y na dowod nierzetelney obiekcyi, pokładaią się trzy Fascykuły Listow korrespondencyi tegoż Ur. Budberka z rożnemi. - - - - - - - *Nro:* 18*vo*.

Jtem pokładaią się Attestatow w liczbie siedm, iako to: 1. Dnia 10. Aprilis 1766. Ur. Bystrama. 2. Dnia 30. Aprilis tegoż Roku Xiędza Dymszewicza Plebana Hanuszyskiego, w ktorego Parafii mieszkał Ur. Budberk w Okniście. 3. Dnia 13. Maia tegoż Roku Ur. Tyzenhauza Porucznika, przyznane coram Notario publico. 4. Dnia 20. Maia tegoż Roku Ur. Disterlho Sędziego Semigalskiego, przed Aktami Zelburskiemi przyznane. 5. Dnia 22. Maia tegoż Roku od Ur. Witemberka Sekretarza Kancellaryi Zelburskiey pod Pieczęcią Urzędową dane. 6. Dnia 26. Maia tegoż Roku, całey Magdeburgii Miasta Jakubsztadu z Pieczęcią y podpisem Urzędu dane. 7. Dnia 13. Junii tegoż Roku Ur. Szelinga. *Legatur in Fasciculo Nro:* 19*no*. Na to, że Ur. Budberk był sanæ mentis, ani nie był w detencyi u UUr. Haudringow Siestrzeńcow swych.

W takim stanie Sprawę namienioną w Trybunale Wileńskim wiszącą zapadło Jnterregnum; W czasie ktorego nie przestawała Strona przeciwna uciskać UUr. Haudringow w Kapturach, nie uważaiąc na to, że taż sama Sprawa, iako Sukcessyonalna, nie należała do Kapturow, y tamże, non obstante exceptione Fori, poptrzymywała Dekreta y Kondemnaty ku uciśnieniu UUr. Haudringow. *Producuntur Roku* 1764. - - - - - - - - *Nro* 20*mo*.

Nakoniec po skończonym Jnterregnum przypadła taż Sprawa znowu w Trybunale, y przez Dekret oczywisty, po uchyleniu Dekretow y Kodemnat Kapturowych, odesłana została na ostateczne rozsądzenie do Ziemstwa Wiłkomirskiego. *Legatur Dekret Dnia* 1. *Augusti* 1765. - - - - - - - *Nro:* 21*mo*.

W Ziemstwie więc Wiłkomirskim wypadł Dekret *Dnia* 5. *8bris. eodem Anno* 1765. ktory nie czyniąc in negotio decyzyi, nakazał Jnquisitionem & verificationem pretensyi hinc inde formowany. *Leg:* - - - - - - - - - - *Nro:* 22*do*.

Do takowey Jnkwizycyi nakazaney UUr. Fabian Plater y Bystramowie nie przystąpili, y onę zerwali. Na co *Producitur Zaświadczenie Sędziow Dnia* 12. *Xbris.* 1765. *Nro:* - 23*tio*.

Po takowym zerwaniu się Strony, znowu wrociła się Sprawa do Ziemstwa Wiłkomirskiego, gdzie zawiesiwszy Kary kontrawencyine, nakazana satysfakcya Dekretowi pierwszemu. *Leg: Dekret Dnia* 13. *Januarii* 1766. - - - - - *Nro:* 24*to*.

Nastąpiła zatym Weryfikacya ad Comparitionem Stron wszystkich y Jnkwizycya. *Producitur Regestr* Papierow wszystkich ze Szkatułą zabranych przez Ur. Fabiana Platera, *Spisany Dnia* 12. *Aprilis* 1766. *na Gruncie Dobr Oknisty* - - *Nro:* 25*to.*

Jtem. Regestr ruchomości znayduiących się w Okniscie po Ur. niegdy Emerencyi Budberkowy Matce, y po UUr. Leonardzie y Wilhelmie Budberkach Synach, pozostałych - - *Nro:* 26*to.*

Jtem. Weryfikacya dezolacyi pretendowaney przez Stronę przeciwną na przeciw UUr. Haudringom, ktora się żadna nie pokazała, owszem Melioracya. *Leg: Dnia* 14. *Aprilis* 1766. *Nro:* 27*mo.*

Jtem. Rotuł Jnkwizycyi wyprowadzoney. - *Nro:* 28*vo.*

Nakoniec po expedyowaniu præmissorum, y po przyiściu na powrot Sprawy do Ziemstwa Wiłkomirskiego, Przysięgi Dekretem nakazane powypełniane super Jncorruptionem Swiadkow, realem Comportationem Dokumentow, y inne. *Co dowodzi Decyzya Sądu tego Dnia* 5. *Junii Roku tegoż* 1766. - - *Nro:* 29*no.*

W samey zaś Sprawie pryncypalney, nastąpiła także ad Comparitionem Stron decyzya *pod Dniem* 16. *Junii tegoż Roku* 1766. mocą ktorey: Testament Wilhelma Budberka stanowiący UUr. Haudringow Dziedzicami Substancyi iego, za prawny y nieporuszony uznany, z przyczyn: że Jnkwizycyami deductum: iż Ur. Budberk nie był impos mentis, że korrespondencye aż do śmierci czynione zdrowym go ewinkowały, że Testymonia od rożnych dane w tey materyi toż samo wyprobowały, że na ostatku UUr. Haudringowie zabrali się do Juramentu na tym; że namieniony Ur. Budberk był zdrowy na umyśle aż do śmierci, że w żadney detencyi u nich nie był, y że z dobrey woli tenże Testament uczynił, y ta iego wola aż do samey śmierci trwała, y stante vitâ sub Die 11. Augusti eodem Anno 1763. Actîs Zelburgensibûs ten Testament został korroborowany. Y ta Przysięga przez tenże Sąd uznana UUr. Haudringom, a zatym Aktorstwo do Oknisty przyznane dla tychże UUr. Haudringow *fol:* 15. & 27. a względem innych Dobr Windykacya ostrzeżona *fol:* 34. y inne pomnieysze Kategorye decydowane.

Od ktorego Dekretu Strona przeciwna założyła Apellacyą, a motivô tey względem expens Prawnych, tudzież Kar ewokacyinych za wyciągnienie Sprawy do Kapturow, UUr. także Haudringowie adhæserant tey Apellacyi. *Leg: Dekret namieniony Nro:* 30*mo.*

Gdy w takim stopniu Sprawa względem Oknisty była; a Dobra inne po rożnu leżące, iako to: Bałtense y Sussei w Kurlandyi, Oknista zaś w Xięstwie Litewskim, wyciągały osobney w rożnych Subselliach windykacyi; UUr. Haudringowie tym zawziętym Procederem Strony czuiąc się być wycięczeni, ani nadziei zakończenia tey Sprawy nie mieli: Przeto wczasie Seymu 1775. przez osobną Konstytucyą wyznaczona została Kommissya do rozsądzenia Sprawy względem tey Sukcessyi Budberkowskiey, tak o Dobra Kurlandskie, iako też Litewskie, y Kommissarze od Laski wyznaczeni zostali, do ktorych Ur. niegdy Platerowa Starościna Sobocka, od innych wspoł Konsukcessorow Plenipotencyą maiąca, *według Dowodu sub Lit: A.* y przytomna w ten czas w Warszawie, podała ze Strony swoiey Kommissarzy, *według Dowodu sub Lit: B.*

Kommissya namieniona w Roku 1775. *Dnia* 28. *Augusti* in fundo Dobr Oknisty zaczęła się.

Stawa tam Ur. niegdy Platerowa y insi Litis-Consortes, y żądaią odłączenia Sprawy o Dobra Kurlandskie; Sąd tę excepcyą odcina,

cina, na mocy Konstytucyi wyraźney, y Proceder nakazuie; in procedendo, post temerarium recessum Strony, na mocy Konstytucyi, in Cotumaciam sądzić Sprawę oświadcza się, y limitę do Dnia 7. Januarii, Roku 1776. czyni. *Leg. Fol.*

W czasie tey limity zyskuie Strona przeciwna w Prześw: Radzie Nieustaiącey Rezolucyą, na expozycyą iednostronną, iakby nie miała swych Kommisarzy przydanych.

Wydana więc Rezolucya zlecaiąca J. O. Xiążęciu Radziwiłłowi Kasztelanowi Wileńskiemu, a przeszłemu Marszałkowi Seymowemu y Konf: W. X. Litewskiego, aby Kommissarzy przydanie nastąpiło, z warunkiem iednak: aby nie w przod do sądzenia Sprawy przypuszczeni byli ci Kommissarze, dopokiby Strona Przysięgi nie wypełniła, że nie miała przydanych Kommissarzy ze Strony swoiey w czasie Konstytucyi stanowioney Roku 1775. *Leg: Lit: C.* Die 13. 8br: 1775. Jtem przydanie Kommissarzy die 14. Grudnia 1775. *Lit: D.*

Temu Warunkowi nie czyni dosyć Strona, nie wypełnia Przysięgi U. Starościna Sobocka, iako wiadomość rzeczy y Plenipotencyą od innych maiąca, w czasie Konstytucyi 1775. w Warszawie będąca, y Kommissarzy na swą y Konsukcessorow Stronę podaiąca; bo też Przysięgi takiey, salvâ realitate, wykonać nie mogła. Wykonali w prawdzie niektorzy ex consortibus litis, ale ci zdawszy Plenipotencyą zupełną Starościnie Sobockiey iako dowod wyżey położony przekonywa, byli in facti erorre wypełniaiąc tę Przysięgę, gdy za nię Starościna Sobocka iako Plenipotentka y w Warszawie przytomna tychże Kommissarzy podawała, a przeto też sama nie przysięgła.

Na Terminie więc z Limity, to iest: Dnia 7. Januarii 1776. fol: 23. zaczeła się Kommissya w Dobrach Oknista, y gdy tam Strona, tylko upornie Sądu nie przyimuiąc, sądzić się niechciała, przeto na mocy Konstytucyi, y powyższey Sentencyi, in Contumaciam Sprawę wprowadzać Sąd nakazał, y onę Cathegoricé & definitivè rozsądził. Wszakże iuż miała Strona przydanie Kommissarzy iako wyżey die 14. Grudnia 1775. à zacoż ich niesprowadziła.

1*wsza.* Kategorya: ważności, nec neè Tranzakcyi 1748. y Punktacyi 1752.

Tranzakcya 1748. skassowana, ex motivis: że vigore iey nie wyszły Dobra z Domu Budberkow, y że była tylko czasowa, y że na ostatku przez same Strony uchyloną została, gdy w Roku 1752. Punktacyą przeciwną Tranzakcyi Anni 1748. sami Consuccessores Budberkowscy uczynili.

Punktacya także 1752. skassowana ex motivis, bo vigore iey nastąpić miały respectu Hæreditatis Tranzakcye in forma Juris; bo sami Bystramowie nie wypełnili obowiązkow, gdy nie opłacili Długow, y Obligow nie wrocili w Roku, iak się obowiązali; bo Prawo wyciąga Uroczystych Tranzakcyi super Alienationem Hæreditatis, a to nienastąpiło; bo Wilhelm Budberk o pokrzywdzenie siebie, y o nieważność Punktacyi tey, w Roku 1753. a Ur. Haudringowa Matka proceduiących w Roku 1754. Zamanifestowali się o podstęp uczyniony, y że Ur. Bystram przy tey Punktacyi rachował sobie w komput pretii dwa Tysiące Talerow Posagowe, chociaż iuż ten Posag odebrał; *Na Dowod czego vide: Kwit Roku 1745. sub Nro: 38. w Regestrze Papierow przy Akcie Weryfikacyi spisanym.* Y na to UU. Haudringowie ofiarowali Przysięgę, że ten Kwit z Posagu czytali, ktorą wypełnili. Bo nakoniec o też pokrzywdze-

 nie

nie rowną skargę ponowili UU. Haudringowie proceduiący, idque w Roku 1764. powrociwszy ze Służby Zołnierskiey, *Leg: à fol.* 23. *ad fol.* 31.

2ga. Kategorya Pretensyi UUr. Haudringow o wzięcie Posagu dwa razy po Dwa Tysiące Talerow, przeciwko UUr: Fabianowi Platerowi y Elenorze Małżonkom.

Ta Pretensya do Platerow formowana, uchylona natenczas, zostawiwszy Akcyą, ieżeliby się w czasie Dowody wynalazły. *à fol.* 31. *ad fol.* 32.

3cia. Kat: Abrenuncyacyi Ur. Haudringowy w Roku 1754. na Dobra Oknistę in rem Matki uczynioney.

Ta Abrenuncyacya skassowana, ex motivis; że Listy pisane od Ur. Budberkowy Matki do Ur. Haudringowy Corki, y od Ur. Bokuma iako przyiaciela czyli Kuratora, aby Possessya Oknisty tylko dożywotnie postąpiona była dla Ur. Budberkowy, a po śmierci iey Dobra Oknista, tudzież Bałtense y Susseie wrocą się do Corki Jure naturæ: Zaś Abrenuncyacya podstępnie napisana, y do podpisu poddana, contra obloquentiam Listow, y ubeśpieczenia in sequelam, ktorych te zrzeczenie się nastąpiło. *Item* że Ur. Haudringowa postrzegłszy ten podstęp, zaraz Process w Grodzie Zelburskim zaniosła Roku tegoż 1754. ocalaiąc Prawo swe y Synow. *Item* że Haudringowie od Matki będąc upewnieni, do Juramentu zabrali się na tym, iako te zrzeczenie się podstępnie zyskane było. Y takowy Jurament wypełnili; *à fol.* 32. *ad fol.* 36.

4ta. Kat: Ważności Testamentu Wilhelma Budberka in rem UUr. Handringow w Roku 1763. uczynionego, cum Institutione ich pro Hæredibus.

Ten Testament approbowany ex motivis, że z Testymoniow, Listow y Inkwizycyi ab utrinque wyprowadzonych, pokazało się, że był compos rationis y capax czynienia Testamentu. *Item* że Dekretem Ziemskim Wiłkomirskim ex eisdem rationibus za ważny uznany został, a te przyczyny legitimè przez też Ziemstwo użyte były. *Item* że UU. Haudringowie do Juramentu przy Dowodach poprzedzaiących zabrali się na tym: iako Wilhelm Budberk miał usum rationis, y był capax czynienia Testamentu, iako Testamentu tego nie sprokurowali, ani zfabrykowali, ani do uczynienia go nie przymuszali. Y ten Jurament przy dowodach y Inkwizycyach wypełnili, *à fol.* 36. *ad fol.* 38.

5ta. Kat: O Dziedzictwo Dobr Bałtense y Sussei w Xięstwie Kurlandskim leżących.

Dziedzictwo Dobr tych przyznane UUr. Haudringom w szacunku siedmnaście Tysięcy Talerow, z kondycyą, aby odtrąciwszy długi, reliquum Summy do rownego podziału należało, idque ex motivis; *1mo.* Ze Ur. Haudringowa Kwituiąc z Posagu Roku 1718. per expressum zostawiła sobie salwę do Dobr spadkowych. *2do.* Że podług dyspozycyi Oyca 1728. y podług Prawa Kurlandskiego Corka starsza sukceduie, gdy płci męskiey nie staie, a Wilhelm Budberk w Roku dopiero 1763. sterilis decessit. *3tio.* Że z Testamentu Wilhelma Budberka instituti są pro Hæredibus. *4to.* Że Tranzakcya 1748. y Punktacya 1752. iako Dziedzictwa Dobr nie przeniosły na nikogo y przenieść nie mogły, tak też ea ratione skassowane zostały, zaś hæreditas Dobr in plano będąca po śmierci płci męskiey do Siostry starszey, to iest Ur. Haudringowy; z dyspozycyi Dziada Anni 1728. y z Prawa Kurlandskiego, y z Testamentu Wilhelma legitimè należy Haudringom.

Insuper

Insuper Adjungitur, że sam goły tytuł Dziedzictwa dostał się Haudrigom, bo Summa siedmnaście Tysięcy Talerow do Działu æqualiter należeć uznana, idque taka, iaka z Punktacyi 1752. dla UUr. Bystrama y Platera ustanowiona, pro hæreditate tych Dobr dla nich, gdyby in sequelam tey Punktacyi Tranzakcye Urzędowne nastąpiły były, y gdyby kondycye dopełnione przez nich zostały. *Leg. à fol:* 38. *ad fol:* 43.

6ta. Kat: Względem należności lub nie? Konsukcessorow Budberkowskich do spadkow po Rodzicach Budberkach y po Braciach Leonardzie y Wilhelmie steriliter, zmarłych ad mobilia & Summas, Jdq; pretensyą tę gruntowali UUr. Haudringowie na Abrenuncyacyach eorundem Consucessorum od Dobr Oyczystych y Macierzystych, tudzież na Testamencie Wilhelma Roku 1763. in rem Haudringow uczynionego.

Ta pretensya UU. Haudringow cassatur ex motivo, że przy Dekrecie Ziemskim Wiłkomirskim in æguales partes mobilia dzielić nakazuiącym, submittowali się na to UUr. Haudringowie, y to akceptowali. *Leg: à fol.* 43. *ad fol.* 51.

7ma. Kat: Względem Dwoch Tysięcy Talerow przez UUr. Haudringow Ur. Leonardowey Budberkowy, *2dô* Votô Bokumowy z Dobr Oknisty wypłaconych.

Ta pretensya UUr. Haudringow przyznana im, y z massy należeć ostrzeżona, ex motivis: *1mo.* Ze wypłacenie tych Dwoch Tysięcy Talerow concernebat Matkę UU. Haudringow podług Punktacyi 1752. ktorey post fata Leonarda Budberka Possessya Oknisty przyznana cum onere wypłacenia tych dwoch Tysięcy Talerow Leonarda Budberka Zonie. *2do.* Ze actualiter tę Summę UU. Haudringowie wypłacili, y na to produkowali Kwietacyą od Bokumow, y skrypt korroboruiący tęż Kwietacyą w Roku 1766. dany. *3tio.* Ze Haudringowie Jurament ofiarowali, iako ta Kwietacya Bokumow rzetelna y sprawiedliwa, a nie podstępna ani zmowna, y ten Jurament wypełnili. *Leg: à fol.* 51. *ad fol.* 54.

8ma. Kat: Obięcie Dobr Bałtense y Sussei.

Obięcie Dobr Bałtense y Sussei Prawem Aktorstwa przyznane Haudringom w tygodni sześć od Aktu insynuacyi Dekretu Kommissarskiego w Kurlandyi, y beśpieczeństwo Possessyi Oknisty obwarowane; ex motivis: *1mo.* Ze Possessya Dobr Bałtense y Sussei w UU. Platerze y Bystramie opierała się na Punktacyi 1752. a ta uchylona została. *2do.* Ze Testament Wilhelma Budberka tak w Sądzie Ziemskim Wiłkomirskim iako też przez Sąd Kommissarski za dobry wyższą decyzyą uznany. *3tio.* Ze nawet z dyspozycyi Dziada Budberka Anni 1728. y z Prawa Kurlandzkiego hæreditas starszey Corce należy. A zatym obięcie tychże Dobr pro re Haudringow uznane w czasie sześciu tygodni od Aktu insynuacyi Dekretu, z kondycyą iednak wyraźną: że Summa Siedmnaście Tysięcy Talerow Punktacyą Anni 1752. za szacunek Dobr tych ustanowiona, do Dzieła rownego między wszystkich Konsukcessorow, detractis oneribus Budberkovianis, należeć ma. *Leg: à fol.* 54. *ad fol.* 57.

9ta. Kat: Zarzutu kryminału UUr. Haudringom, za zabicie Marcina Gancarza w Dobrach Oknisty przy zaiezdzie.

Ten zarzut uchylony, y od niego wolni Haudringowie uznani, ex motivis. *1mo.* Ze pokazało się z Testymoniow y Inkwizycyi, iż Marcin Gancarz in conflictu mutuo z postrzału zabitym został, w ten czas, gdy Konsukcessorowie Budberkowscy na zgodę do O-

C knisty

knisty ziechali, a potym ta zgoda obrociła się w tentowanie zaiazdu: Idque to działo się za Possessyi Wilhelma Budberka w Okniscie, ktory przy Aktorstwie Oknisty obstaiąc gdy był attakowany, te postrzelenie nastąpiło. *2do.* Ze Sąd nawet Ziemski Wiłkomirski od tego zarzutu uwolnił Haudringow. *3tio.* Ze do Juramentu zabrali się Haudringowie na tym: iako w czasie Attaku Oknisty ten postrzał nastąpił; y na tym: iako oni nikogo do zabicia nie subordynowali y nie namawiali, ani sami nie zabili. Y ten Jurament wypełnili. *Leg: à fol.* 57. *ad fol:* 58.

10ta. Kat: Pænarum talionis od Haudringow żądanych na Sukcessorach Budberkowskich.

W tey Kategoryi, pænæ tationis nie uznane, lubo zarzut przez Processa y proceder dył zadauy, y oczernie nastąpiło; kary iednak Cywilne wskazane Wieży tygodni 12. *Leg: à fol.* 58. *ad fol.* 60.

11ta. Kat: Kar za kontrawencyą Dekretom Ziemskim Wiłkomirskim na UUr. Platerach y Bystramie żądanych, kary kontrawencyine nie uznane. *Leg: à fol.* 60. *ad fol.* 61.

12ta. Kat: O Restytucyą Szkatuły z Papierami przez Haudringow od Platerow żądaną.

Restytucya nakazana z przyczyny, że do Aktorstwa Dobr reguluią się Papiery, a Dziedzictwo Przysądzone Haudringom. *Leg: à fol.* 61. *ad fol.* 63.

13ta. Kat: Kalkulacyi z Dobr trzymanych Przez UUr. Platera y Bystrama od Roku 1754.

Takowa kalkulacya pro parte UUr Haudringow żądana, nie iest przyznana, z przyczyny, że non nudè, ale za Punktacyą 1752. te Dobra possydowali, *à fol.* 63. *ad fol.* 64.

14ta. Kat: Ządanych Summ przez UUr. Haudringow od Strony przeciwney Talerow bitych 15779. Ta pretensya uchylona ex quo iuż decisione negotii wyżey y to absorptum, *à fol.* 64. *ad fol.* 65.

15ta. Kat: Expens prawnych przez Haudringow na proceder Sprawy przez lat 18. do Talerow bitych 21661. wydanych.

Ta Kategorya expens moderowana do 8000. Talerow, et in tali Summa expens przysądzona dla UUr. Haudringow; albowiem proceder pienny zaczęli Consuccessores od Roku 1758. a zaczęli go o Aktorstwo Dobr Oknisty, ktore Dobra gdyby nawet Punktacya 1752. valere miała, nie należały UUr. Platerom y Bystramom, ale Ur. Leonardowi Budberkowi, a po śmierci iego Ur. Haudringowy Matce proceduiących; a przeto zaiazdy y attaki Oknisty nieprawne, y proceder w kapturach w Wiłkomirzu, y w Trybunale y aż dotąd względem Oknisty vexatoriè był prowadzony; *à fol.* 65. *ad fol.* 67.

Dekret ten sprawiedliwie ferowany według justyfikacyi w każdey Kategoryi iako wyżey, a osobliwie w dwoch pryncypalnych, od ktorych inne zawisły. *W pierwszey*: Względem uchylenia Punktacyi Roku 1752. o Dziedzictwo Dobr Sussei y Bałtmuyzy nastąpioney favore UUr. Bystrama y Platera. *W drugiey*: Uznania Haudringow za Dziedzicow Dobr pozostałych.

W pierwszey Kategoryi fundamenta decyzyi uchylenia Punktacyi 1752. dosyć iasno, sprawiedliwie; Bo ta Punktacya tylko początkiem była Tranzakcyi. Bo za tą Punktacyą nie uskuteczniene kondycye wypłacenia długow Budberkowskich. Bo znowu consequenter nie nastąpiły Tranzakcye Urzędowne in forma resignatæ

hære-

hæreditatis, według wyrazu teyże Punktacyi. A ta Punktacya nawet nie była przyznana czyli roborowana coram Actis, tylko oblatowana przez Ur. Platera *Leg.*

A Dziedzictwo Dobr stoiących według wszystkich Praw rozrządzenia, inaczey się nie przenosi ani utwierdza, tylko Urzędownie a nawet według Prawa mieyscowego Kurlandzkiego fol: 128. §. 98. w słowach: *Venditio rerum immobilium, èardudemqs oppignoratio non nisi in Judicio fieri, & libris publicis inscribi debet.*

Bo nakoniec tę Punktacyą zamanifestował Wilhelm Budberk w Roku zaraz 1753. prout supra Nro: 4. y Matka Haudringow ocalaiąc Prawo Natury sobie y Synom przynależyte, w Roku 1754. prout supra Nro: 11. Y potym znowu Synowie w Roku 1764. powrociwszy ze służby Woyskowey.

W drugiey Kategoryi także institutionis pro hæredidus Haudringow przez Wilhelma Budberka Wuia ich, y uznania ich za Dziedzicow Dobr Budberkowskich, sprawiedliwa decyzya Kommissarska, bo według Prawa pospolitego y Kurlandzkiego, wolność każdy ma instituere hæredem, iako o tym Prawo Kurlandzkie *fol.* 137. §. 161. w słowach Defertur hæreditas vel ex Testamento, vel ab intestato.

Więc Wilhelm Budberk prawnie mogł to uczynić y uczynił, będąc zdrowym na umyśle, y z dobrey swey woli. A obiekcye iakoby insanæ mentis & coactionis, odbite Inkwizycyą dowodami y przysięgą Haudringow. Bo znowu hæreditas Dobr, gdyby nawet nie było Testamentu institutionis hæredum, należała UUr. Haudringom per caput Matki ich Anny Budberkowny Starszey Corki ex capite majoratûs gdy defecit stirps Mascula, a to na mocy Testamentu Anni 1728. Ernesta Budberka Oyca. *Ktory Leg.* Y na mocy Prawa Kurlandzkiego fol: 137. §. 169. de primogenitis, y §. 162. tamże o Testamentach. Także w satysfakcyą Kwitu R. 1718. Anny Budberkowny Matki Haudringow, ktora sobie Dobra spadkowe wyraźnie ostrzegła. *Leg. Lit. E.*

Bo nakoniec sentencya Kommissarska zgodna z Dekretem Ziemskim Wiłkomirskim Roku 1766. a przeto binæ sententiæ conformes.

Bo naostatku nic Haudringowie nie zyskuią procz gołego tytułu Dziedzictwa, gdy szacunek Dobr Bałtense y Sussei 17. Tysięcy Talerow według Punktacyi Roku 1752. determinowany na podział w rowne części Konsukcessorow iest naznaczony. A do tego z sentencyi tey Kommissarskiey ieszcze doznała Strona faworu, gdy trzymaiąc Dobra Sussei y Baltense za Punktacyą Roku 1752. sinè ullo titulo hæreditatis, od Roku tegoż aż do Roku 1777. przez lat 25. od Kalkulacyi uwolnioną została, cum damno evidenti Haudringow wspoł konsukcessorow.

Ten sam znowu Dekret prawnie nastąpił, bo na mocy Konstytucyi Roku 1775. ku zakończeniu sprawy od lat kilkunastu rozpoczętey, a o Dobra w Litwie y Kurlandyi leżące, Kommissyą wyznaczaiącey, et non obstante contumacia Sądzić dozwalaiącey.

Powtore Ze do tey Kommissyi Seymowey podała Strona nawet Kommissarzy swych przez Ur. niegdy Płaterową Starościnę Subocką moc od innych maiącą, y w Warszawie w ow czas będącą. Na co dowod położony iako wyżey *Lit. B.*

Potrzecie Ze Strona na tey Kommissyi sub die 28. Augusti 1775. stawaiąc, nie wnosiła dylacyi do przydania Kommissarzy iakoby od siebie nie podanych, ale tylko żądała tergiversando od-

łączenia Sprawy o Dobra Kurlandzkie z pod teyże Kommissyi, a to iey było odcięte na mocy Konstytucyi, całą Sprawę o Dobra Kurlandzkie y Litewskie sądzić każącey. *Leg. Dekret in Accessorio Die* 28. *Aug. Lit. F.*

Poczwarte Zyskała wprawdzie Strona Rezolucyą w Przeświętney Radzie Dnia 13. 8bris 1775. z kondycyą istotną, aby nia wprzod przydani Kommissarze do sądzenia przypuszczeni byli, poki Strona niepokaże Juramentu na to, iako Kommissarży swoich do Konstytucyi nie podała. *Leg. ta Rezolucya.*

Tey przysięgi nie wykonała Ur. Platerowa Starościna Subocka, iako przytomna w czasie tey Konstytucyi w Warszawie, y Kommissarzy Jmieniem swoim y z mocy Plenipotencyi od wszystkich Konsukcessorow podaiąca: A przy niey tylko wiadomość istotna rzeczy była, a tak w niedopełnieniu kondycyi w przydaniu Kommissarzy założoney, nie mogli też być ani Kommissarze dodani capaces sądzenia, według Rezolucyi powyższey; A przeto y z tąd prawność iest Dekretu Kommissarskiego przez Kommissarzy Konstytucyą na obie Strony wyznaczonych ferowanego.

Wszakże chociaż przysięgi przez niektorych Konsukcessorow były wykonane, ale te iuż dla expressyi w nich, że nikomu z przyiacioł wyraźnego zlecenia nie dawali, nie mogą być pomocne Stronie, bo Plenipotencyą specyalną też same głowy Konsukcessorskie pierwey dały Starościnie Subockiey w ogolności do Sprawy, a przeto y do tey czynności podania Kommissarzy. A przeto samey tylko niegdy Ur. Starościney Subockiey Przysięga mogła być istotnie ewinkuiąca, ktora innych zastępowała bytnością y czynnością swoią w czasie Seymu 1775. Już też y dla tego takowe Przysięgi nie były y nie są pomocne Stronie, a Przysięgi takie iako wyżey opisane, bo iedna była dnia 16. Xbris 1775. a Dekret z Limity dnia 7. Januarii 1776. nastąpił, za coż więc za tą Przysięgą Strona Kommissarzy tych dodanych nie sprowadziła: Druga Przysięga 31. Januarii y trzecia 18. Marca 1776. te więc dwie iuż po Dekrecie wypełnione. Wszakże Rezolucya na przydanie Kommissarzy 13. 8bris, a same przydanie 14. Xbris 1775. y oblatowane w Grodzie Wiłkomirskim dnia 30. Xbris 1775. był więc czas dostateczny y Przysiąg wypełnienia, y sprowadzenia Kommissarzy.

Popiąte Dekret ten w mocy swey został upoważniony Rezolucyą Prześ: Rady dnia 19. Lipca Roku 1776. A przeto ani exekucya onego tamowania być mogła. Leg. ta Rezolucya. *Lit. G.*

Poszoste Sancitum Seymowe dnia 31. 8bris Roku 1776. Kommissyą Haudringowską, a zatym y decyza iey pod ow czas iuż będące, bo dnia 18. Januarii 1776. ferowane y publikowane, w mocy nie poruszoney zostawuiąc, z pod Prawa Tit: Deklaracya o Kommissyach, wyłączyła; w słowach: *A zatym Sancito præsenti cavetur, że Kommissye to iest: Kredytorow niegdyś Ur. Piotra y żyiącego Ur. Jozefa Potockich, UU. Dysterlow, Schilinga, Roppa y Haudringa*, iakoteż w Sprawach Graffowy de Dyrhn, Szlachetnych Reichla, Dulfusa, Platomana Kramera, du Martin w ktoreykolwiek ultimæ Jnstantiæ Jurisdykcyi ex seriis partium controversiis ferowane, tudzież Dekreta Kommissyine w sprawach UU. Boianowskiego y Kołudzkiego nastąpione: *W mocy niewzruszoney zostawuiąc, z pod Prawa pod tytułem* Deklaracya o Kommissyach y Remissach z przeszłego Seymu wypadłych: *Konfederacya Generalna oboyga Narodow wyłączyła. Leg. Sancitum. Lit. H.*

Wszak-

Wszakże w mocy tego Sancitum inne Kommissye w decyzyach swych zostały dotąd nieporuszone, czy to in contumaciam szy to ex controversiis ferowanych, iako to w Kommissyi U. niegdy Starosty Sniatynskiego przed tym Sancitum y potym Sądzony, y w innych. Za coż więc Haudringowska Kommissya w swych decyzyach sprawiedliwych, iako wyżey deductum, miała być naruszana contra obloquentiam ejusdem sanciti?

Posiodme Ten sam Dekret powagą tak Rezolucyi Przeświętney Rady, iakoteż Sanciti comitialis w mocy nieporuszoney zostawiony, za listem Rekwizycyonalnym W. K. Mci P. M. do JW. Xiążęcia Kurlandzkiego sub die 25. 9bris 1776. wydanym, do exekucyi należytey przywieść zalecony. *Leg. List sub Lit: J.*

Takowy więc Dekret Kommissyiny & ex ratione majoratûs, y Prawa w materyi tey Kurlandzkiego, y Testamentu 1718. Starszey Corce in casum deficientiæ płci Męskiey jus hæreditandi determinuiącego, & ex capite Testamentu Wilhelma Budberka ostatniego de linea Mascula cum institutione UUr. Haudringow Siestrzeńcow pro hæredibus, a do Substancyi tey, ktora Punktacyą samą Anni 1752. alienowaną nie była ani być mogła według Prawa wyżey przywiedzionego, przyznaiący Dziedzictwo UUr. Haudringom, y to sam tylko tytuł hæreditatis, a części rowne dla Konsukcessorow z szacunku Dobr według Punktacy Roku 1752. determinuiący, y na sprawiedliwości iuż dowiedzioney, y na prawności wyiustyfikowaney gruntuie się.

Tego Dekretu exekucyą y obięcie Dobr w uskutecznieniu iego nazywa Strona expulsyą. Wszakże według Praw wszystkich expulsya tam iest, gdzie per vim privatam ieden drugiemu własność odeymuie.

Possessya UU. Haudringow z mocy Sądowey y Zwierzchności Kraiowey nastąpiła.

Po Dekrecie iako wyżey zapadłym, a Rezolucyą Przeświętney Rady y powagą Sancitu Seymowego za mocny determinowanym, y po Liście Rekwizycyonalnym W. K. M. P. M. do JW. Xiążęcia Kurlandzkiego na exekucyą tego Dekretu wydanym, wyznaczony Instrumentem Xiążęcim Ur. ab Howen Podkomorzy Zelburski do uczynienia exekucyi często rzeczonego Dekretu. *Leg. ten Mandat dnia 21. Marca 1777. Lit. K.*

Ta exekucya Cywilna Jure & more Solito mogąca być impugnowana, tak była zatamowana w Dobrach Sussei przez U. Bystrama. W Dobrach zaś Bałtense possessionis protunc Ur. Fabiana Platera nie słychanym w Kurlandyi sposobem y gorszącym Publicum odbita została ta Cywilna tylko exekucya z popełnieniem kryminałow, Woźnego Juryzdykcyi Xiążęcey posłanego od Ur. Podkomorzego z zapytaniem do Ur. Platera, czy dopuści exekucyi lub nie, przed bramą z wystrzelenia zabito, y innych potym dwoch Ludzi, Karetę Podkomorzego y drugą Sekretarza Officii przestrzelono, samych UUr. Haudringow trzech postrzelono, zgoła Prawo y Urząd pogwałcono, co zaświadcza Actus Officiosus tegoż U. Podkomorzego *dnia* 17. *Maia* 1777. *Lit. L.*

Co także osobna Relacya Woźnego coram Actis Wiłkomiriensibus zeznana o tychże samych zaboiach, o postrzałach Karet y Koni zabitych zaświadcza dnia 20. Xbra 1777. *Lit. M.*

Wydany List Xiążęci do tegoż Ur. Podkomorzego Zelburskiego, aby exekucyą Dekretu armata manu uczynił ob rebellem Strony oppositionem. *Leg. Instrument die* 24. *Maji* 1777. *Lit. N.*

Item List Xiążęci do Powiatow aby Ludzi przystawili według Prawa y zwyczaiu. *Lit. O.*

Na mocy ktorych nastąpił Akt Exekutoryalny Podkomorski z podaniem Possessyi Dobr Sussei UUr. Haudringom dnia 29. Julii 1777. *Lit. P.* Podobnyż Akt podania Dobr Bałtense *Lit. Q.*

Item spisany Inwentarz Mobiliow Budberkowskich w Szpichrzu w Bałtense będących według Dekretu Kommissarskiego, wraz z Taxą, y podział na każdą głowę Konsukcessorow po 246. Talerow. Die 2. Aug: 1777. *Lit. R.*

Ta więc exekucya Dekretu gdy nastąpiła z temi Uroczystościami od Zwierzchności Naywyższey y mieyscowey Xiążęcey Juryzdykcyi wydanemi, nieprawnie iest y nieprzyzwoicie mieniona y popierana przez Stronę za expulsyą.

Wydana w prawdzie Rezolucya Prześ: Rady iuż po uzupełnioney tey exekucyi, to iest dnia 26. Aug. 1777. z powodu Memoryału UUr. Haudringow podanego w tym, aby gwałty popełnione przy exekucyi w Xięstwie Kurlandzkim przez Obywatelow Xięstwa Litewskiego y z pomocą ich Forum było wyznaczone o kary, y z podanego także od Strony przeciwney Memoryału rożnemi zarzutami napełnionego, ani Haudringom nie kommunikowanego a przeto bez ich odpowiedzi; przez ktorą Rezolucyą Kommissarzom tak w Konstytucyi, iako też w przydaniu wyrażonym, Sądzić Sprawę na nowo zlecono, bez rezolwowania żądanego wyznaczenia Fori w Sprawie o gwałty popełnione. Lecz gdy te Sądzenie na nowo żądane być nie mogło, dla niedopełnioney Przysięgi przez pryncypalną Aktorkę y umocowaną od innych Konsukcessorow Starościnę Subocką na niepodanie Kommissarzy do Konstytucyi, UU. też Haudringowie przełożenie swe do W. K. M. P. M. y Prześ: Rady zanieśli (*iako Leg. Lit. S.*) że maiąc tylko czterech Kommissarzy przeciw Stony 18. przydanym, upadku się obawiaią, y że te sądzenie byłoby z naruszeniem Sanciti Comitialis; Zdało sie przeto W. K. M. P. M. z Prześwietną Radą zalecić niegdy Przew: ś. p. J. X. Kanclerzowi W. K. pisanie do iednego z Konsukcessorow to iest do Ur. Bilewicza Ciwuna Eyragolskiego z insynuacyą, aby Sprawa ta kończyła się w Sądzie ninieyszym W. K. M. P. M. *Leg. List die* 30. *Martii* 1778. *Lit: T.*

Na ktorą insynuacyą odpisał Ur. Bilewicz imieniem swoim y Kousukcessorow, oświadczaiąc przyięcie Sądu Relacyinego W. K. M. P. M. w tey Sprawie. Ponitur dnia 13. Kwietnia 1778. z adnotacyą ś. p. Kanclerza W. K. o uczynioney o tym responsie Relacyi w Radzie. *Lit. U.*

Także potym y Rezolucya Prześw: Rady nastąpiła, zostawuiąca Strony przy rozpoczętey Sprawie w tychże Sądach. Leg. dnia 3. Marca 1780.

Jakoż y Strony obydwie, iedna, to iest: Ur. Bystram cum Litis consortibus wydał Mandaty ieden w Roku 1777. drugi w Roku 1780. o skassowanie Dekretu Kommissyinego, y o mniemaną reindukcyą. E contra UUr. Haudringowie o zostawienie w swey mocy Dekretu y o kary za naruszanie onego. *Die* 30. *Januarii* 1779. *Lit. W.*

Stante hoc Processu, zastanowiwszy się rozważnie UUr. Bilewicz Ciwun Eyragolski y Platerowie Starościcowie Suboccy nad Sprawą swą niedobrą y skutkiem takimże, ugodzili się z UUr. Haudringami uznaiąc ich za Dziedzicow, Termina pokassowali, y Plenipotencye rewokowali, y rzeczy według wydziału Urzędu Podkomorskiego odebrali. *Lit. X.*

A tak

A tak została się Pienia Processowa w dwoch Osobach to iest z głowy Elenory Budberkowny Fabiana Platera zmarłey steliriter Zony, w osobie tegoż Ur. Fabiana Platera, ktoremu tylko sors Uxorealis podług Prawa Kurlandzkiego, iako in bonis conjunctæ manûs quarta należy, y ta iemu nie zaprzecza się. Tudzież z głowy Benigny Budberkowny, w osobie Ur. Leonarda Bystrama, ktoremu także część ex bonis Budberkovianis należąca non negatur. Y te części Dekretem nawet Kommissarskim są ostrzeżone do wypłacenia przez UUr. Haudringow, y złożone zostały w Urzędzie.

Tandem przypadła Sprawa na kadencyi przeszłey in Aprili 1781. w ten czas, gdy Ur. Haudring pryncypalny Aktor y Plenipotent Braci swych dla choroby swey ziechać nie mogł na kadencyą, częścią też y z tąd, że papiery rozerwane były dla Sprawy w Trybunale Litewskim o Aktorstwo Dobr Oknisty z Sukcessorami Tyzenhauzowskiemi, przyszło więc do otrzymania kondemnaty na tychże UUr Haudringach. *Producitur Attestat Doktora in Authentico. Lit. Y.*

O ktorey Kondemnaty uchylenie sine pænis wydany Mandat, ktorego Relacya coram Actis *die* 1. *7bris* 1781. *Lit. Z.*

Te opisanie istotne Sprawy iaśnie pokazuie, że Dziedzictwo Dobr UUr. Haudringom prawnie należy, y że Dekret Kommissarski sprawiedliwie y prawnie zapadł. Ze Aktorat Strony względem expulsyi, a consequenter o Reindukcyą nieprawny iest, y prætextuosè instytuowany. Ze nakoniec żądanie Strony exceptive a Foro præsenti odesłania Sprawy iedney do Trybunału, a drugiey do Kurlandyi, nie tylko nieprawne iest, ale z wyniszczeniem ostatnim UUr. Haudringow od lat 20. z okładem ten Proceder uprzykrzony o swą własnosc unoszących, y z nieużytkiem nawet samey Strony, bo nie chcącey końca sprawiedliwości, ale tylko Pieni dalszey. A przeto prozba iest UUr. Haudringow y

KONKLUZYA.

Decidendo citationes, Actoratum & Actionem ratione prœtensæ expulsionis, consequenter reinductionis ad bona formatam pro incompetenter & prætextuose instituta declarari. Jn negotio vero principali, attentis Legibus & deductione justitiæ & Legalitatis Decreti Commissionis Comitialis, standum eidem adinveniri, pænas pro convulsione & irritatione ejus attentata extendi. Condemnationem vero sub die 5. Mensis Aprilis 1781. tanquam stante legali impedimento obtentam, sine pænis cassari.

Sprawiedliwość prozby tey y Konkluzyi gruntuie się na dowodach iuż wyżey przywiedzionych y następuiących.

A nayprzod: Quo ad Actoratum prætensæ expulsionis.

1mo. Według Praw wszystkich y Kurlandzkiego od Strony cytowanego, tam iest expulsya, gdzie kto privata vi & ausu drugiemu odeymuie własność sine cognitione & authoritate judicali.

2do. Jn casu præsenti iuż dowiedziono, że po Dekrecie w Kommissyi Seymowey zapadłym; że po wyszłey Rezolucyi Prześw: Rady dnia 19. Julii 1776. Strony zaskarżenia na ten czas odsuwaiącey, a Dekretu namienionego w swey mocy nie naruszaiącey; że po Sancitum Seymu 1776. Kommissyą Haudringowską, a iuż w ow czas decydowaną y rozsądzoną w mocy nieporuszoney zostawuiącym, że in sequelam præmissorum po liście Rekwizycyonalnym W. K. M. P. M. in 9bri Roku tegoż do JW. Xiążęcia Kurlandzkiego wydanym; że nakoniec w exekucyi tego wszystkiego przez zwierzchność Kraiową Kurlandzką przyzwoitą do Dobr Sus-

sei y Bałtense wprowadzeni UUr., Haudringowie y te im podane w Possessyą Authoritate Officii legitimè.

A przeto Actoratus ten y Akcya Strony o mniemaną expulsyą y nieprzyzwoicie y prætextuosè promovetur.

Bo czy mogła Strona do myśli przypuścić to, y Akcyą na tym zaczynać, izby UUr. Haudringowie czyniąc za Dekretem z powagą, wiadomością, y pomocą zwierzchności Naywyższey, y Kraiowey Kurlandzkiey mieli być pro expulsoribus rozumiani? Inaczey trzymać y konkludować, byłoby czynić zawod Obywatelowi ex fide Publica w Prawie y w zwierzchności.

3*tio*. Allegowana od Strony Konstytucya Koronna Roku 1776. *Tit. Deklaracya* nie może umacniać hanc prætextuosam Actionem, z przyczyn. 1*mo*. Bo iest Koronie służąca, a Kommissya Haudringowska iako po części względem Dobr Oknisty w W. X. Lit. leżących do Konstytucyi Litewskich reguluie się, y w ustawie Seymowey Anni 1775. między Litewskiemi umieszczona fol: 108. Konstytucya zaś Litewska Seymu 1776. *Tit. Deklaracya fol.* 8. Odesłała tylko takie Sprawy nie pokończone lub zaskarzone do Trybunału, bez naruszenia pro interim żadnego decyzyi Kommissyinych. Więc branie słow z Konstytucyi Koronney zawieszaiącey dalszą exekucyą, nie może być applikowane do przypadku Sprawy Haudringowskiey. 2*do*. Bo chociażby y ta Konstytucya Koronna od Strony cytowana należała do Sprawy dzisieyszey, tedy ten wyraz w niey zawieszenia dalszey exekucyi Processow, a pro argumento principali do tey mniemaney expulsyiney Sprawy użyty do Strony, nienależy do Sprawy Haudringowskiey, gdy ta speciali Lege tegoż Seymu 1776. per Sancitum wyięta iest od tey Konstytucyi, a przeto y od tey klauzuli, owszem Kommissya Haudringowska w mocy niewzruszoney zostawiona, a consequenter w stopniu takim zostawiona, w iakim w czasie Prawa tego była, była zaś w stopniu decyzyi finalney, bo na dniu 18. Januarii ejusdem Anni 1776. zakończona. 3*tio*. Bo znowu ani w Prawie tym Koronnym ani Litewskim 1776. nie masz takiey Rezolucyi y determinacyi, aby obięte za Dekretem czy to z kontrowersyi, czy kontumacyinym Dobr, poczytane być miało za expulsyą, y Reindukcya ostrzeżona. Jest tylko rezolucya na to: że gdy Dekret zaskarżony, w Trybunale lub w Sądzie W. K. M. będzie potwierdzonym, ma być karana Strona zaskarżaiąca Tysiącem Grzywien y wroceniem expens. Jest znowu y poniżey rezolucya; że gdyby komu za Dekretem Kontumacyalnym Dobra odięte zostały; tedy oprocz innych Regestrow Sprawom pokommissyinym wyznaczonych w Trybunale może taka Sprawa być Sądzona z Regestru nawet expulsionum, dla przyśpieszenia sprawiedliwości: Wszakże *in toto negotio* a nie o expulsyą. *Leg. fol.* 38.

A przeto w obmowie swey iasne te Prawo 1776. y konwikcya dla Strony, że należy się rozprawić o ważność Dekretu Kommissyinego, a per saltum onego expulsyi żądać niemożna. 4*to*. Wszak sama Strona w Mandatach swych, tak pierwszym Roku 1776. iako też y powtornym Roku 1780. konkludowała skassowanie Dekretu Kommissyinego, a dopiero prætensam reinductionem dołożyła, et in lucro condemnationis, nie rezolwowawszy Dekretu Kommissyinego, umieściła też Reindukcyą illegaliter & incompetenter, bo w prypadku, iaki dziś, expulsio prætendi nie może, gdy się to działo Authoritate judiciali. Wszakże nakoniec można się tu odwołać do wszystkich Trybunałow Sądzących Sprawy pokom-

mis-

missyine etiam o Dekreta Kontumacyine, in executione Legis 1776. że chociaż Sprawy podobne Sądzone były z Regestru expulsionum, to tylko in negotio toto, ale nie o expulsyą, ktora (chociażby z Dekretu Kontumacyinego były Dobra obięte) pretendi nie mogła y nie może.

4to. Niepomaga Stronie ani Rezolucya Prześwietney Rady Dnia 26. Augusti 1778. wydana, ktora wytłumaczyła Sancitum namienione, że ma być rozumiane o Dekretach z kontrowersyi, y dla tego powtorne sądzenie zlecone, a Dekretu namienionego exekucya iakoby zakazana. Bo exekucya iuż przed tą Rezolucyą skutkowana była, idque Cywilna in Martio 1777. à cum Brachio Militari in Julio 1777. Nie można przeto skarżyć Haudringow, ani Urzędu Xiążęcego, o nie słuchanie tey Rezolucyi, ktorey ieszcze nie było: A przeciwnie był Dekret w swey mocy stoiący, y według Rezolucyi poprzedzaiącey P. Rady dnia 19. Julii 1776. y podług Sancitum, a tak in fundamento præmissorum exekucya legitime skutkowana została, a za gwałty przy niey przeciw Zwierzchności Kraiowey popełnione U. Fabian Plater osobnym Processem ad Instantiam Fiscalis osądzony został, ktory Proces pod Sprawę ninieyszą nie podchodzi. Mandat też w Roku 1777. dnia 3. Januarii wydany tamować nie mogł Dekretow w exekucyi, tak iako wyżey upoważnionego, juxta Formułam Regiminis *fol:* 105. w słowach: Mandata adversus executionem obtenta nullius valoris erunt, & qui ea impetraverint, pæna 20. Hungar: mulctentur.

Z przyczyn więc tych iawna iest incompetentia & prætextuositas Aktoratu Strony expulsyinego.

Quo ad Secundum.

W Sprawie samey pryncypalney, istota cała na tym: czy UU. Haudringom należy Hæreditas Dobr, lubnie?

Już wyżey deductum, że Punktacya R. 1752. była tylko początkiem Tranzakcyi na Dobra Susei dla U. Bystrama, a na Dobra Bałtense dla U. Platera, a dla kondycyi nie dopełnionych, y dla nie zeznanych in forma Tranzakcyi Hæreditatis, zostały się też Dobra tak iak były w Domu Budberkowskim, ani Prawa do nich UU. Bystram y Plater nie nabyli, y tylko przez lat 25. sine titulo & cum damno UU. Haudringow trzymali.

O co Manifesta Matki Haudringow, ich samych, y Wilhelma Budberka, Wuia Haudringow.

Powtore. Więc będąc nie alienowane, należały y należą do Dziedzictwa Haudringow z mocy Testamentu 1718. y z mocy Prawa Kurlandzkiego de majoratu, a to per Caput Matki Haudringow, de Domo Budberkowny Corki starszey. Y znowu z drugiego tytułu, to iest Testamentu Wilhelma Budberka ultimi de Linea Mascula institutionis Haudringow pro Hæredibus, Dekret też Kommissyiny istotnie więcey nie sądził nad przyznanie tego Dziedzictwa UU. Haudringow, & in consequenti rezolwował pomnieysze Kategorye, rownie sprawiedliwie, iako wyżey justificatum: A Summę ex pretio Dobr tych Punktacyą A. 1752. ustanowioną w podział rowny między Konsukcessorow udeterminował. W exekucyi ktorego Dekretu UU. Bielewicza Ciwuna y Platerow Starostow Sobockich iuż UU. Haudringowie uspokoili.

A przeto y ztąd że sprawiedliwie decisum, y ztąd że utwierdzonych Sancito Comitiali w mocy swey zostać powinien.

E Potrze-

Potrzecie. Odwoływanie się Strony z Remissą ad Fora Competentia, znaczy tylko Pienność dalszą y wyniszczenie ostatnie UU. Haudringow, a nawet samey strony, ani iest prawne y przyięte być nie może. 1*mo.* Bo Konstytucya 1776. w Sprawach Pokomissyinych wyznaczyła Supremas Instantias tylko na rozpoznanie Dekretow Kommissyinych. A tak względem Dobr Kurlandzobiętych tą Kommissyą y Dekretem, nie inna suprema Jnstantias być może, iak Sąd ninieyszy.

Względem zaś Dobr Oknisty Litewskich, w prawdzie byłby Trybunał pro Foro, gdyby Sancitum Roku 1776. nie wyięto Kommissyi Haudringowskiey z pod Prawa ogolnego tegoż Roku. 2*do.* Na tym fundamencie y Rezolucya Prześ: Rady dnia 26. Aug: 1777 petitum Strony żądaiącey odłączenia Sprawy o Dobra Oknistę do. Trybunału, nie przyięła, ex quo razem y Konstytucyą 1775. y Sancito 1776. połączone zostały, y pod ieden Sąd oddane. Rownie znowu druga Rezolucya pod dniem 3. Marca Roku 1780. determinowanie Litis præsentis w Sądzie ninieyszym zostawiła. 3*tio.* Strony nawzaiem obydwie pierwey ieszcze do Sądu ninieyszego, iedna o utwierdzenie, druga o uchylenie Dekretu zapozwały się. Nakoniec z insynuacyi Prześ: Rady Strona przeciwna Listem swym w Roku 1778. iako wyżey w Produkcie deductum, akceptowała in toto rozprawę w Sądzie ninieyszym W. K. M. P. M.

A przeto żądanie Strony remissy iakoby ad Fora competentia, z przyczyn iako wyżey y nieprawne, y iey samey nieużyteczne, a UUr. Haudringom nieznośne.

Co się tycze Kondemnaty w Roku 1781. otrzymaney, ta że stante impedimento infirmitatis otrzymana, sine pœnis uchylona być powinna, juxta Formulam Regiminis *fol.* 115. §. 19.

Te dowody y proźby niosą do Majestatu W. K. M. P. M. UU. Haudringowie, Processem dwudziestoletnim wycieńczeni, ani inaczey przy Prawie y sprawiedliwości spodziewać się nie umieią, iak że uproiektowany Aktorat expulsyiny pro prætextuoso & incompetenti uznany, a Dekret Kommissyiny, iako wyżey usprawiedliwiony, w swey mocy zachowany zostanie, a Strona według Prawa za irrytacyą tegoż Dekretu ukarana, y do powrocenia expens prawnych obowiązaną będzie.